

מסורת הש"ס

- א. סנהדרין ס"ב. ע"ז לד,ב. זבחים י"א. ירושלמי גיטין פ"ו ח"י.
- ב. זבחים ט"ב. ירושלמי פסחים פ"ה ח"ב.
- ג. זבחים י"א (בקיצור).

גרסות

אפילו בפנים נמי בכתי"מ: אפילו פנים.

זה עובד לא אמרין יש כתי"י שנוסף בו: א"ד בפנים כ"ע לא פליגי דאית להו ד"ר"א בר' יוסי והכא במילף חוץ מפנים קמפליגי ת"ק סבר לא ילפינן חוץ מפנים ואע"ג דשמעינן דחשיב ור' אליעזר סבר ילפינן חוץ מפנים ואע"ג דלא שמעי' סתם מחשבת נכרי לע"ז ר' יוסי סבר אפי' בפנים זה מחשב זה עובד לא אמרין.

ולקטירי חלבה לעבודה זה בכתי"מ מלים אלו חסרות.

רבי יוחנן אמר פסולה... רבי יוחנן אמר פסולה יש בכתי"י וכן במקורות, כמקבילה: רבי יוחנן אמר אסורה... רבי יוחנן אמר אסורה.

ריש לקיש אמר מותרת... ריש לקיש אמר מותרת בכתי"מ: ר"ל אמר כשירה... ר"ל אמר כשירה.

לא ילפינן [אין אנו למדין]. ואתא [ובא] ר' אליעזר למימר [לומר]: ילפינן [למדין אנו] חוץ מפנים שהבעלים פוסל, ואתא [ובא] ר' יוסי למימר [לומר]: אפילו בפנים נמי [גם כן] זה מחשב וזה עובד לא אמרין [אין אנו אומרים].

אתמר [נאמר] שנחלקו אמוראים בבעיה הקשורה למשנתנו: השוחט את הבהמה על מנת לזרוק דמה לעבודה זרה, או על מנת להקטיר חלבה לעבודה זרה — ר' יוחנן אמר: השחיטה פסולה על ידי כך, והבהמה אסורה בהנאה. ר' שמעון בן לקיש אמר: מותרת ומסבירים את השיטות: ר' יוחנן אמר פסולה, כי לדעתו בעבודת הקרבנות מחשבין מעבודה לעבודה, כלומר, העוסק בעבודה אחת, ומחשב באותה עשה מחשבת פסול בעבודה שניה — הרי זה פוסל, וילפינן [ולמדין אנו] חוץ מפנים, שכשם שדין זה קיים לגבי קרבנות — כך הוא לגבי איסור הקרבה לעבודה זרה. ריש לקיש אמר מותרת, כי לדעתו אין מחשבין בקדשים מעבודה לעבודה, ולא גמרינן [וגם אין אנו למדין] חוץ מפנים. ואזדו לטעמייהו [והם הולכים לשיטותיהם]. דאתמר [שנאמר] שנחלקו ביחס לעבודת הקרבנות בפנים: שחטה את החטאת לשמה על מנת לזרוק דמה שלא לשמה — ר' יוחנן אמר: פסולה, ר' שמעון בן לקיש אמר: כשרה. ומסבירים: ר' יוחנן אמר פסולה, כי מחשבין מעבודה לעבודה, וטעם הדבר — מפני שגמרינן [למדין אנו] דין מחשבה שלא לשמה בחטאת מדין מחשבת פיגול, שהשוחט קרבן על מנת לזרוק דמו לאחר זמנו, עושה אותו פיגול. ואילו ר' שמעון בן לקיש אמר כשרה, שלשיטתו, בפסול מחשבת שלא לשמה אין מחשבין מעבודה לעבודה, וטעמו — מפני שלא גמרינן [אין אנו למדין] ממחשבת פיגול למחשבת פסול אחרת. ומעירים: וצריכא [וצריך] שתיאמר המחלוקת ביניהם בשני הנושאים, מפני דאי איתמר בהא [שאם היתה נאמרת המחלוקת רק בזו], בשוחט בהמה לזרוק דמה לעבודה זרה, היינו אומרים: בהא קאמר [בזו אומר] ר' שמעון בן לקיש שאין מחשבים מעבודה לעבודה, משום שחוץ מפנים לא ילפינן [אין אנו למדין]. אבל פנים מפנים אימא מודי ליה [אמור שמודה לו] לר' יוחנן, שלמדים מחשבת פסול שלא לשמה ממחשבת פיגול, ולכן השוחט חטאת לשמה על מנת לזרוק דמה שלא לשמה — פסלה. ולהיפך, ואי אתמר בהך [ואם היתה נאמרת המחלוקת בהיא], בענין שוחט חטאת לזרוק דמה שלא לשמה, הייתי אומר: בההיא קאמר [אומר] ר' יוחנן שהיא פסולה, משום אימא מודי ליה [אמור שמודה לו] לר' שמעון בן לקיש, שאין

לא ילפינן — למימר: צעלים אוסרין, אלא כדכתיב קרא (תהלים קו) "זמחי ממים" — שנוצח לעבודה זרה. דנפלים הוא דכתיב (צמדנר טו) "והקריב המקריב" דנפלים קרי מקריב, אלא נחון לא אמרין הכי. ורבי אליעזר סבר ילפינן — "מה מנינו" דנפלים פוסלים במחשבת עבודה זרה בחולין, ואפילו אחר שחט. ונבי גוי — אפילו בסתמא, דסתם מחשבת נכרי לעבודה זרה. זה מחשב וזה עובד לא אמרין — ד"המקריב לא יחשב" — מקריב ממש קאמר. לזרוק דמה לעבודה זרה — ודאשחטה לשם עבודה זרה, שהיא נדעמו לעבודה זרה שחטיטה זו — דנבי הכל אסורה, דהא זמחי ממים הוא. אלא בשלל היה מתכוין להיות שחטה זו עבודה לעבודה זרה, אלא שחטה לעצמו על מנת שיעבוד העבודה זרה צוריקת דמה או נהקטיר חלבה. פסולה — אסורה צהנאה. מחשבין מעבודה לעבודה — כשחשב נשעת עבודה זו על עבודה אחרת, כגון שחשב נשחטה על הוריקה — הוא מחשבת לגבי עבודה זרה. דגמרינן חוץ — איסור עבודה זרה. מפנים — ממחשבת פיגול של פנים, שהשוחט על מנת לזרוק דם למחר או להקטיר אימורין למחר — וכו' עיקר פיגול. שחטה לשמה — נחטאת מיירי, דכל שאר זבחים כשרין שלא לשמן, אלא חטאת שנשחטה שלא לשמה פסולה, וכן פסח שנשחט שלא לשמו. ואם שחט החטאת לשמה לזרוק דמה שלא לשמה. רבי יוחנן אמר פסולה — דגמרינן מחשבת פיגול, דעיקרו מעבודה לעבודה. וצריכא — לאשמעינן צתרווייהו מחלוקת דרבי יוחנן ורבי שמעון. דאי איתמר בהא — מילתא קמייתא דהשוחט את הבהמה. בהא קאמר ריש לקיש — פסול דחטאת שלא לשמה מפיגול.

תוספות

ריש לקיש אמר מותרת — מודה ריש לקיש דחייב מיתה, כדאמרין בפרק "ארבע מיתות" (סנהדרין ס"א, א), מידי דהוה אמשתחוה להר, דהר מותר, ועובדו בסיף. ואין לתמוה: היאך נהרג? הא דלמא מימלך ולא זריק דם לעבודה זרה, כדאמרין בפרק "ארבע מיתות" (שם עמוד ב) דמסית שאמר אלך ואעבוד — פטור, דמימלך ולא עביד! הכא ודאי לא מימלך, כיון דעביד מעשה, ששחט על מנת לזרוק. ועוד, דהכא אפילו ידוע ודאי שלא יזרוק — חייב, דחשיב עובד עבודה זרה בשחיטה זו, מה ששוחט על מנת לזרוק.

שלמדים מחשבת פנים ממחשבת פנים, אבל בהא [בזו] בעבודה זרה — למדים חוץ מפנים, על כן צריכא [צריך] שייאמרו שתי המחלוקות.

לשמה בעבודה אחרת מועילה אלא כגון אם שחט כדי לזרוק את הדם שלא לשמה, אבל לא אם שחט כדי לקבל את הדם שלא לשמה. שהרי בפיגול אין מחשבת חוץ לזמנו פוסלת אלא אם שחט כדי שירוק הדם חוץ לזמנו, אבל לא כשחשב לקבל את הדם חוץ לזמנו (ראה במשנה שם כ"ב). וביירושלמי (פסחים פ"ה ה"ב) מביאים, מלבד הלימוד מפיגול, שני טעמים נוספים להסביר את דברי ר' יוחנן: האחד, שכאשר חושב מחשבת שלא לשמה על עבודה אחרת — הרי זה כחושב בעבודה שעושה מחשבת "לשמה ושלא לשמה", שהיא פוסלת (ראה זבחים י"ג, א). והאחר, שהחושב לעשות עבודה מסיימת שלא לשמה הרי זה כאילו אותה העבודה נעשתה שלא לשמה (ולפיכך, מחשבים מעבודה לעבודה רק כשהעבודה שחשב עליה נפסלת במחשבת שלא לשמה. וכחשבר זה כתב הרמב"ם).

אין מחשבין מעבודה לעבודה וכו' וטעמו, לפי שמחשבת פיגול בעיקרה אינה מחשבה מעבודה לעבודה, אלא מחשבה מעבודה לאכילה, כאשר הכהן עושה אחת מן העבודות במחשבה שאכילת המזבח מן הקרבן (הקטרת האימורים) או אכילת האדם (בחלקים הנאכלים לבעלים או לכהנים) תיעשה שלא בזמנה. חריקת הדם אף היא לענין זה נחשבת אכילת המזבח (כן משמע מרש"י זבחים ט"ב, ראה ש"מ ושפת אמת שם). ויש שהסביר כי טעם הדבר שאין למדים מפיגול לענייננו, הוא מפני שבפיגול המחשבה היא לעשות מעשה אחר בפסול, כגון לזרוק את הדם לאחר הזמן. ואילו כאן המחשבה היא לעשות עבודה אחרת במחשבה פסולה, ואין מקום ללמוד מזה לזה (אור שמח).

אורח ההלכה

השוחט את הבהמה לזרוק דמה לעבודה זרה השוחט בהמה לשם עבודה זרה, אפילו לא חישב לעבודה בשחיטה זו, אלא על מנת לזרוק את דמה או להקטיר את חלבה לעבודה זרה — הרי זו אסורה בהנאה כזבחי ממים. כדברי ר' יוחנן, ומכל מקום, אם חישב בשחיטתה לקבל דמה או להוליק דמה לעבודה זרה — לא נפסלה. שרוקא בקדשים נחשב הדבר מעשה, אבל בעבודה זרה לאו כלום הוא (מגיד משנה על פי הגמרא להלן). (רמב"ם ספר קדושה הלכות שחיטה פ"ב ה"יז. ש"ע י"ד ד, א).

שחטה לשמה לזרוק דמה שלא לשמה קרבן ששחטו לשמו, והחיב בשעת השחיטה לזרוק את דמו שלא לשמו — הרי זו פסול, לפי שמחשבים מעבודה לעבודה, והמחשבה שבשעת שחיטה כאילו חשבה בשעת זריקה. כר' יוחנן. (רמב"ם ספר עבודה הלכות פסולי המוקדשין פ"טו ה"י).

עיונים

לא ילפינן שרוקא בקדשים נאמר "הקריב המקריב את קרבנו" (במדבר ט"ו, ד), ומשם דייקו חכמים (זבחים מ"א, א) שהבעלים נחשב המקריב לפסול את הקרבן במחשבתו. מה שאין כן בזבח לעבודה זרה, ששם אין כתוב המלמד דבר זה (רש"י).

ילפינן חוץ מפנים שאף שעבודה זרה היא עבודה שנעשית בחוץ (מחוץ למקדש) בבהמת חולין, מכל מקום הכתובים מעמידים אותם זה לעומת זה, כפי שנאמר "וזה לא להים יחרם בלתי לה' לבדו" (שמות כ"ב, יט). ומשם למדים כי מה שמצוה לעשות בעבודת השם הוא האסור לעבודה זרה (ע"ז נ"א, א), וממילא יש מקום ללמוד גם את פרטי הדברים מדין אחד לחבירו (ראה שם נ"א ואילן).

השוחט את הבהמה לזרוק דמה לעבודה זרה וכו' הרא"ה כתב כי הדברים אמורים דווקא כאשר ישראל נחשב לזרוק בעצמו את הדם לעבודה זרה, אבל אם חישב שהגוי יזרוק את הדם לעבודה זרה — אין בכך כלום, שהרי אין אומרים זה שוחט וזה מחשב, ואין מקום לשליחות בענין זה. אבל הרשב"א סבור להיפך, כי אם השוחט עצמו מחשב לזרוק את הדם לעבודה זרה — גם ריש לקיש יודה שהיא אסורה, שהרי משומד הוא, אלא מה שנחלקו הוא במקרה שחיבב שירוק הגוי לעבודה זרה, וגם בזה סבור ר' יוחנן שמחשבים מעבודה לעבודה (ראה תורת הבית בית ראשון שער ראשון).

ריש לקיש אמר מותרת... ולא גמרינן חוץ מפנים העירו בתוס' שאף שהבהמה מותרת באכילה, אותו ישראל ששחט לעבודה זרה חייב מיתה. ושאלו ראשונים: ומדוע הוצרכנו למחשבת הגוי? והרי ישראל עצמו פוסל את השחיטה, כשחט משומד לעבודה זרה! ויש שהשיבו כי אינו נעשה משומד בפעם אחת (תוס' לעיל י"א, א). ויש שכתב כי כאן מדובר שהישראל שוחט על דעת שהגוי יזרוק את הדם של בהמה זו לעבודה זרה, ונמצא שהוא עצמו אינו עושה לשם עבודה זרה (רשב"א. וראה תורת חיים).

שחטה לשמה ומדובר על קרבן חטאת, שנפסל כשנעשה שלא לשמו, והוא הדין לקרבן פסח, אבל שאר כל הקרבנות ששחטם שלא לשמם, אף על פי שלא עלו לבעליהם — כשרים הם (משנה זבחים ב"א).

מחשבין מעבודה לעבודה וגמרינן ממחשבת פיגול כלומר, טעם הדבר שמחשבין מעבודה לעבודה — מפני שכך היא עיקר מחשבת פיגול, שהשוחט את הקרבן על מנת לזרוק את דמו לאחר הזמן הראוי, עושה את הקרבן פיגול והאוכלו חייב כרת. ומשם למדים לשאר מחשבת פסול, וכגון בשוחט חטאת שלא לשמה, שגם אם שחטה על מנת לזרוק את הדם שלא לשמה — הרי זה פסול.

וכתבו בתוס' זבחים (ט"ב) כי הואיל והוא מקור הדין, יש ללמוד שאין מחשבה שלא

אלא זביחה דעבודה זרה דמיתסרא — זנהא, כדאמרין צמכת עבודה זרה (כט,ג): תקרובת עבודה זרה מיקרי "זבחי מתים", כדכתיב: "ויאכלו זבחי מתים" (תהלים קן), מה מת אסור זנהא — אף תקרובת עבודה זרה אסורה זנהא. ומת גופיה מנלן דאסור זנהא? אחי"א "שס" "שס", נאמר כאן: "ותמת שס מרים" [צמדנר כ] ונאמר להלן גבי עגלה ערופה: "וערפו שס את העגלה" [דברים כא], מה עגלה ערופה אסורה זנהא, כדאמר: שס תהא קרובתה — אף מת אסור זנהא. ומה מת אסור זנהא ומטמא זנהא — אף תקרובת עבודה זרה נמי. אלא פשיטא — האי "אין מחשבה פוסלת בחולין" — מעבודה לעבודה קאמר. שמחשבה פוסלת במוקדשין — כדפרישית, דעיקר פיגול — מעבודה לעבודה הוא. אלא באותה עבודה בלבד — אס אמר, שחיטה עצמה לעבודה זרה. פנים קשיא לריש לקיש — דקמני: "מחשבה פוסלת צמקדשין", ולא קמני "מפגלת" — שמע מינה: בשר פסולי פנים נמי, כגון זריקת דם וחטאת שלא לשמה, קמני דמחשבתין. חוץ קשיא לרבי יוחנן — דקמני הכא: בחולין אין מחשבה פוסלת מעבודה לעבודה. בשלמא פנים לריש לקיש לא קשיא — דאיכא למימר: מקמי דשמעה להך מתניתין [להלן עמוד 3] מרבי יוחנן רביה הוה פליג אסגרא דרביה, ואמר: מסתברא דלא ילפינן, ולנתר דשמעה להך מתניתין מרבי יוחנן רביה, וידע דלא סברא דרבי יוחנן רביה, אלא מתניתא הוא דגמרינן פסול מפיגול, איכא למימר דהדר זיה. להכי נקט רבי יוחנן — משום דרביה הוה ואגרייה משנה וצרייהא. לישנא אחרת: לנתר דשמעה לרבי יוחנן רביה דפליג עליה ואמר: מחשבתין, איכא למימר דהדר זיה. בארבע עבודות — לא מעבודה לעבודה קאמר, אלא בארבע עבודות קאמר. והכי קאמר ומה — מוקדשין שנפסלין צמכתה בארבע עבודות, שחיטה וקבלה וזריקה והולכה, צאיזו מאלו שמיטע על מנת לאכול מן הזבח חוץ לזמנו פיגול הוא — אין מחשבה הולכת אלא אחר העובד.

מתב [מקשה] רב ששת על ר' יוחנן ועל ריש לקיש, ממה ששינו במשנתנו בענין השוחט עבוד גוי, וכוונת הגוי בשעת השחיטה לעבודה זרה, אמר ר' יוסי: קל וחומר הדברים, ומה במקום שמחשבה פוסלת, כלומר, במוקדשין — אין הכל הולך אלא אחר העובד, ומחשבת הבעלים אינה פוסלת, מקום שאין המחשבה פוסלת, כלומר, בחולין (בשוחט לעבודה זרה) — אינו דין שלא יהא הכל הולך אלא אחר מחשבת השוחט? ונברר: מאי [מה פירוש] אין מחשבה פוסלת בחולין? אילימא [אם תאמר] דלא פסלה [שאינה פוסלת] כלל, אלא לפי זה, זביחה לעבודה זרה דמיתסרא [שהיא אסורה] בהנאה משום תקרובת עבודה זרה, היכי משכחת לה [היכן אתה מוצא אותה]? אלא פשיטא [פשוט] שהכוונה היא שאין המחשבה מעבודה לעבודה אסרת בעבודה זרה, שהשוחט בהמה על מנת לזרוק דמה לעבודה זרה אינו אוסר אותה, אלא רק כשמתכוון בשחיטה עצמה לשם עבודה זרה. ולפי זה הכי קאמר [כך] ר' יוסי אומר: ומה במקום שמחשבה פוסלת במוקדשין, כלומר, מעבודה לעבודה — בכל זאת אין הכל הולך אלא אחר העובד, ואין מחשבת הבעלים פוסלת, מקום שאין מחשבה פוסלת, כלומר, בחולין, שאין המחשבה מעבודה לעבודה אסרת בעבודה זרה, אלא רק באותה עבודה עצמה — אינו דין שלא יהא הכל הולך אלא אחר השוחט? ואם כן, מה שנאמר שמחשבים מעבודה לעבודה בפנים קשיא [קשה] לר' שמעון בן לקיש, ומה שנאמר שאין מחשבה פוסלת מעבודה לעבודה בחוץ קשיא [קשה] לר' יוחנן! והוסיף רב ששת: בשלמא [בנין] מה שמחשבים מעבודה לעבודה בפנים, לר' שמעון בן לקיש לא קשיא [אינו קשה]. שיש לומר: הא מקמי דשמעה [דו לפני ששמעה] את משנתנו מר' יוחנן רבו, הא לנתר דשמעה [דו לאחר ששמעה] מר' יוחנן, ולמסקנה אינו חולק אלא במחשב מעבודה לעבודה בעבודה זרה. אלא מה שלמדנו מכאן שאין מחשבים מעבודה לעבודה בחוץ קשיא [קשה] לר' יוחנן! ואמר: הוא מותיב לה והוא מפרק לה [הוא רב ששת, מקשה אותה והוא גם היה מתיר אותה]: מה שנאמר במשנה שמחשבה פוסלת בפנים ואינה פוסלת בחוץ — לא במחשבה מעבודה לעבודה נאמר, אלא הכוונה היא שהמחשבה פוסלת בפנים כשחישב מחשבת פסול (כגון לאכול לאחר זמנו) בעשיית כל אחת מארבע עבודות הזבח, מה שאין כן בעבודה זרה. והכי קאמר [וכך הוא אומר]: ומה במקום שמחשבה פוסלת כלומר, במוקדשין בכל ארבע עבודות הנעשות בהם: שחיטה, קבלה, והולכה וזריקת הדם — אין הכל הולך אלא אחר מחשבת העובד,

מתיב רב ששת: אמר רבי יוסי, קל וחומר הדברים: ומה במקום שמחשבה פוסלת, במוקדשין — אין הכל הולך אלא אחר העובד, ומחשבת הבעלים אינה פוסלת, מקום שאין המחשבה פוסלת, כלומר, בחולין (בשוחט לעבודה זרה) — אינו דין שלא יהא הכל הולך אלא אחר מחשבת השוחט? ונברר: מאי [מה פירוש] אין מחשבה פוסלת בחולין? אילימא [אם תאמר] דלא פסלה [שאינה פוסלת] כלל, אלא לפי זה, זביחה לעבודה זרה דמיתסרא [שהיא אסורה] בהנאה משום תקרובת עבודה זרה, היכי משכחת לה [היכן אתה מוצא אותה]? אלא פשיטא [פשוט] שהכוונה היא שאין המחשבה מעבודה לעבודה אסרת בעבודה זרה, שהשוחט בהמה על מנת לזרוק דמה לעבודה זרה אינו אוסר אותה, אלא רק כשמתכוון בשחיטה עצמה לשם עבודה זרה. ולפי זה הכי קאמר [כך] ר' יוסי אומר: ומה במקום שמחשבה פוסלת במוקדשין, כלומר, מעבודה לעבודה — בכל זאת אין הכל הולך אלא אחר העובד, ואין מחשבת הבעלים פוסלת, מקום שאין מחשבה פוסלת, כלומר, בחולין, שאין המחשבה מעבודה לעבודה אסרת בעבודה זרה, אלא רק באותה עבודה עצמה — אינו דין שלא יהא הכל הולך אלא אחר השוחט? ואם כן, מה שנאמר שמחשבים מעבודה לעבודה בפנים קשיא [קשה] לר' שמעון בן לקיש, ומה שנאמר שאין מחשבה פוסלת מעבודה לעבודה בחוץ קשיא [קשה] לר' יוחנן! והוסיף רב ששת: בשלמא [בנין] מה שמחשבים מעבודה לעבודה בפנים, לר' שמעון בן לקיש לא קשיא [אינו קשה]. שיש לומר: הא מקמי דשמעה [דו לפני ששמעה] את משנתנו מר' יוחנן רבו, הא לנתר דשמעה [דו לאחר ששמעה] מר' יוחנן, ולמסקנה אינו חולק אלא במחשב מעבודה לעבודה בעבודה זרה. אלא מה שלמדנו מכאן שאין מחשבים מעבודה לעבודה בחוץ קשיא [קשה] לר' יוחנן! ואמר: הוא מותיב לה והוא מפרק לה [הוא רב ששת, מקשה אותה והוא גם היה מתיר אותה]: מה שנאמר במשנה שמחשבה פוסלת בפנים ואינה פוסלת בחוץ — לא במחשבה מעבודה לעבודה נאמר, אלא הכוונה היא שהמחשבה פוסלת בפנים כשחישב מחשבת פסול (כגון לאכול לאחר זמנו) בעשיית כל אחת מארבע עבודות הזבח, מה שאין כן בעבודה זרה. והכי קאמר [וכך הוא אומר]: ומה במקום שמחשבה פוסלת כלומר, במוקדשין בכל ארבע עבודות הנעשות בהם: שחיטה, קבלה, והולכה וזריקת הדם — אין הכל הולך אלא אחר מחשבת העובד,

מתיב רב ששת: אמר רבי יוסי, קל וחומר הדברים: ומה במקום שמחשבה פוסלת, במוקדשין — אין הכל הולך אלא אחר העובד, ומחשבת הבעלים אינה פוסלת, מקום שאין המחשבה פוסלת, כלומר, בחולין (בשוחט לעבודה זרה) — אינו דין שלא יהא הכל הולך אלא אחר מחשבת השוחט? ונברר: מאי [מה פירוש] אין מחשבה פוסלת בחולין? אילימא [אם תאמר] דלא פסלה [שאינה פוסלת] כלל, אלא לפי זה, זביחה לעבודה זרה דמיתסרא [שהיא אסורה] בהנאה משום תקרובת עבודה זרה, היכי משכחת לה [היכן אתה מוצא אותה]? אלא פשיטא [פשוט] שהכוונה היא שאין המחשבה מעבודה לעבודה אסרת בעבודה זרה, שהשוחט בהמה על מנת לזרוק דמה לעבודה זרה אינו אוסר אותה, אלא רק כשמתכוון בשחיטה עצמה לשם עבודה זרה. ולפי זה הכי קאמר [כך] ר' יוסי אומר: ומה במקום שמחשבה פוסלת במוקדשין, כלומר, מעבודה לעבודה — בכל זאת אין הכל הולך אלא אחר העובד, ואין מחשבת הבעלים פוסלת, מקום שאין מחשבה פוסלת, כלומר, בחולין, שאין המחשבה מעבודה לעבודה אסרת בעבודה זרה, אלא רק באותה עבודה עצמה — אינו דין שלא יהא הכל הולך אלא אחר השוחט? ואם כן, מה שנאמר שמחשבים מעבודה לעבודה בפנים קשיא [קשה] לר' שמעון בן לקיש, ומה שנאמר שאין מחשבה פוסלת מעבודה לעבודה בחוץ קשיא [קשה] לר' יוחנן! והוסיף רב ששת: בשלמא [בנין] מה שמחשבים מעבודה לעבודה בפנים, לר' שמעון בן לקיש לא קשיא [אינו קשה]. שיש לומר: הא מקמי דשמעה [דו לפני ששמעה] את משנתנו מר' יוחנן רבו, הא לנתר דשמעה [דו לאחר ששמעה] מר' יוחנן, ולמסקנה אינו חולק אלא במחשב מעבודה לעבודה בעבודה זרה. אלא מה שלמדנו מכאן שאין מחשבים מעבודה לעבודה בחוץ קשיא [קשה] לר' יוחנן! ואמר: הוא מותיב לה והוא מפרק לה [הוא רב ששת, מקשה אותה והוא גם היה מתיר אותה]: מה שנאמר במשנה שמחשבה פוסלת בפנים ואינה פוסלת בחוץ — לא במחשבה מעבודה לעבודה נאמר, אלא הכוונה היא שהמחשבה פוסלת בפנים כשחישב מחשבת פסול (כגון לאכול לאחר זמנו) בעשיית כל אחת מארבע עבודות הזבח, מה שאין כן בעבודה זרה. והכי קאמר [וכך הוא אומר]: ומה במקום שמחשבה פוסלת כלומר, במוקדשין בכל ארבע עבודות הנעשות בהם: שחיטה, קבלה, והולכה וזריקת הדם — אין הכל הולך אלא אחר מחשבת העובד,

מתיב רב ששת: אמר רבי יוסי, קל וחומר הדברים: ומה במקום שמחשבה פוסלת, במוקדשין — אין הכל הולך אלא אחר העובד, ומחשבת הבעלים אינה פוסלת, מקום שאין המחשבה פוסלת, כלומר, בחולין (בשוחט לעבודה זרה) — אינו דין שלא יהא הכל הולך אלא אחר מחשבת השוחט? ונברר: מאי [מה פירוש] אין מחשבה פוסלת בחולין? אילימא [אם תאמר] דלא פסלה [שאינה פוסלת] כלל, אלא לפי זה, זביחה לעבודה זרה דמיתסרא [שהיא אסורה] בהנאה משום תקרובת עבודה זרה, היכי משכחת לה [היכן אתה מוצא אותה]? אלא פשיטא [פשוט] שהכוונה היא שאין המחשבה מעבודה לעבודה אסרת בעבודה זרה, שהשוחט בהמה על מנת לזרוק דמה לעבודה זרה אינו אוסר אותה, אלא רק כשמתכוון בשחיטה עצמה לשם עבודה זרה. ולפי זה הכי קאמר [כך] ר' יוסי אומר: ומה במקום שמחשבה פוסלת במוקדשין, כלומר, מעבודה לעבודה — בכל זאת אין הכל הולך אלא אחר העובד, ואין מחשבת הבעלים פוסלת, מקום שאין מחשבה פוסלת, כלומר, בחולין, שאין המחשבה מעבודה לעבודה אסרת בעבודה זרה, אלא רק באותה עבודה עצמה — אינו דין שלא יהא הכל הולך אלא אחר השוחט? ואם כן, מה שנאמר שמחשבים מעבודה לעבודה בפנים קשיא [קשה] לר' שמעון בן לקיש, ומה שנאמר שאין מחשבה פוסלת מעבודה לעבודה בחוץ קשיא [קשה] לר' יוחנן! והוסיף רב ששת: בשלמא [בנין] מה שמחשבים מעבודה לעבודה בפנים, לר' שמעון בן לקיש לא קשיא [אינו קשה]. שיש לומר: הא מקמי דשמעה [דו לפני ששמעה] את משנתנו מר' יוחנן רבו, הא לנתר דשמעה [דו לאחר ששמעה] מר' יוחנן, ולמסקנה אינו חולק אלא במחשב מעבודה לעבודה בעבודה זרה. אלא מה שלמדנו מכאן שאין מחשבים מעבודה לעבודה בחוץ קשיא [קשה] לר' יוחנן! ואמר: הוא מותיב לה והוא מפרק לה [הוא רב ששת, מקשה אותה והוא גם היה מתיר אותה]: מה שנאמר במשנה שמחשבה פוסלת בפנים ואינה פוסלת בחוץ — לא במחשבה מעבודה לעבודה נאמר, אלא הכוונה היא שהמחשבה פוסלת בפנים כשחישב מחשבת פסול (כגון לאכול לאחר זמנו) בעשיית כל אחת מארבע עבודות הזבח, מה שאין כן בעבודה זרה. והכי קאמר [וכך הוא אומר]: ומה במקום שמחשבה פוסלת כלומר, במוקדשין בכל ארבע עבודות הנעשות בהם: שחיטה, קבלה, והולכה וזריקת הדם — אין הכל הולך אלא אחר מחשבת העובד,

תוספות

אלא זביחה דעבודה זרה דמיתסרא היכי משכחת לה — תימה: אי חשיב פיגול אף במחשבה בלא דיבור, אם כן משכחת זביחת עבודה זרה דמתסרא — בדיבור, שפירש בפירוש שוחט לעבודה זרה!
פנים קשיא לרבי שמעון בן לקיש — פירש בקונטרס דלא מצי למימר: קל וחומר שלו מפגול, דלא הויא ליה לומר "פוסלת" אלא "מפגלת". ואף על גב דמצינו דקרי ליה לפיגול "פסולי", דתניא בפרק שני דזבחים (כח,א): חוץ למקומו — פסול ואין חייבין עליו כרת, הכא דאיכא למטעי — הוה ליה למיתני "מפגלתי", כדאמרין בפרק שני דזבחים (שם) גבי הא דתני: שהזבח נפסל בארבע דברים כו', ודייק בגמרא: דיקא נמי, דקתני "שהזבח נפסל" ולא קתני "שהזבח מתפגל". אבל קשה: אמאי לא מוקי לה בשינוי בעלים? דמודה ריש לקיש דמחשבתין מעבודה לעבודה, אם אמר "הריני שוחט על מנת לזרוק דמו לשם פלוני" דפסול, כדאמרין בפרק שני דזבחים (שם)! לכן נראה, דליכא לאוקמי קל וחומר לא במחשבת פיגול ולא בשינוי בעלים, דמה לתרווייהו שכן אינן באותה עבודה, שאם אמר "הריני שוחט לשם חוץ לזמנו או חוץ למקומו" או "לשם פלוני" — כשר, כדאמרין בפרק קמא דזבחים (י,א). ורבינו חננאל גריס: פנים לריש לקיש לא קשיא, דמוקי לה במחשבת פיגול.
חוץ קשיא לרבי יוחנן — ואם תאמר: ולימא דקאי רבי יוחנן כרבנן, דכי היכי דילפי רבנן חוץ מפנים לענין דזה מחשב וזה עובד, הכי נמי ילפינן לענין דמחשבתין מעבודה לעבודה! וללישנא בתרא, לימא דקאי כרבי אליעזר! ויש לומר: דלגבי זה מחשב וזה עובד שייך למילף חוץ מפנים, דגלי רחמנא בפנים דבעלים קרוי "מקריב", והוא הדין בחוץ דכתיב (תהלים קו) "זבחי מתים", דאם בעלים מחשבין — חשיב זבחי מתים, כיון דבעלים קרוי "מקריב" בפנים, ואין זה אלא גילוי מילתא בעלמא. אבל לענין דמחשבין מעבודה לעבודה — לא אשכחינן דילפינן כלל, והא דמחשבין בפנים — גזירת הכתוב בעלמא הוא.
הא מקמי דשמעה מרבי יוחנן — תימה: מאי תירוץ הוא זה שמתרץ, שאמר ריש לקיש קודם שלמד המשנה!

עיונים
זביחה דעבודה זרה דמיתסרא היכי משכחת לה ולמדו חכמים שהיא אסורה ממה שהיא מכונה "זבחי מתים" ("ויצמדו לבעל פעור ויאכלו זבחי מתים". תהלים קו, כח). מה מת אסור בהנאה — אף זבח של עבודה זרה אסור בהנאה (ע"ז כט,ב).
פנים קשיא לריש לקיש שאלו ראשונים: והרי ר' יוחנן וריש לקיש נחלקו במחשבת שלא לשמה, ואילו את המשנה ניתן להסביר במחשבת חוץ לזמנו שעושה פיגול, וזוהו אין חולק שמחשבים מעבודה לעבודה! (ואכן גרסת רבינו חננאל היא: "לריש לקיש לא קשיא, דמוקי לה במחשבת פיגול". ורש"י כתב כי לא תירצו כן מפני ש' יוסי אמר 'מקום שמחשבה פוסלת במוקדשין', ולא 'מפגלת'. אלא שהקשו על כך, שהרי גם מחשבת חוץ למקומו יכולה שתהא מעבודה לעבודה — ששוחט על מנת לזרוק את הדם חוץ למקומו, ושם אין זה פיגול (המחייב את האוכלו כרת) אלא פסול (ראה זבחים כט,ב)! (ראה רמב"ן ורי"ג). ורבינו תם הסביר כי צריך לומר שהתנא מדבר בפסול של שינוי קודש, כגון חטאת ששחטה שלא לשמה, מפני שרק באופן כזה ייתכן פסול מקביל לו בחוץ, שהרי ביחס לעבודה זרה אין מקום לדבר על פסול של חוץ לזמנו או חוץ למקומו.
הא מקמי דשמעה מרבי יוחנן וכו' שני פירושים הביא רש"י לדבר: האחד — קודם ששמע ריש לקיש את משנתנו מר' יוחנן, שהיה רבו. ומה שחלק עליו מתחילה היה מפני שחשב שר' יוחנן אומר את הדבר מסברה, ולא על סמך משנה מפורשת. וכבר תמחו בתוס' כיצד ייתכן שריש לקיש אמר דבר הלכה לפני שידע את המשנה (אמנם

במסכת מנחות ט,א העירו כי מצאנו כן בדברי ריש לקיש). ויש שהסביר כי מתחילה היה ריש לקיש סבור ש"פוסלת" של משנתנו היינו מפגלת, ולאחר ששמע שרבי יוחנן רבו חלק עליו חזר בו מהבנתו (תורת חיים). ופירוש נוסף הביא רש"י, שמה ששמע ריש לקיש מר' יוחנן לא היה המשנה, אלא את עצם הדין שמחשבים מעבודה לעבודה (ולפי פירושים אלו משמע שלא היתה מחלוקת ממש ביניהם בתחילה, אלא ריש לקיש אמר דעתו בנפרד, והגמרא הציגה את הדבר כמחלוקת ביניהם). ורמב"ן תמה מכמה צדדים על תירוץ זה, ואחד מהם — שאין משתמשים בו במקומות אחרים בתלמוד ביישוב קושיות על ריש לקיש. וכתב כי העיקר הוא כגרסת רבינו חננאל כאן: "לריש לקיש לא קשיא, דמוקי לה במחשבת פיגול".
חוץ קשיא לרבי יוחנן לכאורה אין מכאן קושיא, שהרי יכול ר' יוחנן לומר שהוא סבור כשיטת חכמים במשנתנו, שהמחשבה הולכת גם אחר הבעלים, והם למדים חוץ מפנים. ולדרך זו למדים חוץ מפנים גם לענין שמחשבים מעבודה לעבודה! ויש לומר, שמדברי ר' יוסי משמע שאין חולק על בסיס הטענה שלו (ש"י). ובתוס' כתבו טעם לדבר, שלענין מה שמחשבת הבעלים פוסלת יש סברה בדבר, שכמו שבקדשים הבעלים נחשבים "המקריב" — וכפי שלמדו מן הכתובים (ראה לעיל) — כך גם לענין עבודה זרה, והלימוד מפנים לחוץ אינו אלא "גילוי מילתא". אבל בענין מחשבה מעבודה לעבודה — אין זה אלא גזירת הכתוב בקדשים, ואין מקום ללמוד מכאן.

מסורת הש"ס
ד. חולין קלט,א.
גדרסות
דמיתסרא יש כתיי שנוסף בו: דכתיב זבח לאלהים יחרם.
פשיטא מעבודה לעבודה...
מעבודה לעבודה יש בכתיי:
פשיטא דמחשבין מעבודה לעבודה...
מעבודה לעבודה.
הא מקמי דשמעה מרבי יוחנן ראה בעיונים בשם רש"י.

מסורת הש"ס

- (בשינוי) תוספתא חולין פ"ב יג. וראה ירושלמי גיטין פ"ו ה"ה (כל הענין).
- (הביטוי) נדרים מח.א. גיטין סו.א. זבחים ב.ב. ירושלמי גיטין פ"א ה"ה.
- משנה גיטין סו.א.
- גיטין סו.א.

גרסות

שחטה ואחר כך חישב עליה יש במקורות: שחטה ואח"כ זרק דמה לעבודה זרה וראה עינים.

אבל הכא דשמענא דחשיב בכתיימי: אבל היכא דשמעיניה דחשיב. אבל ישראל יש בכתיימי: אבל גבי ישראל.

כתבו גט לאשתי בכתיימי ועוד: **כתבו גט לאשתו** וכן להלן.

החיים

קיסרי

העיר קיסרי נוסדה קרוב לראשית ימי בית שני על ידי מלך צידון ונקראה על שמו (בביטוי היווני) מגדל־סטרטון (במקורותינו: מגדל שרשון, מגדל שיר). במשך הדורות ירדה מחשיבותה, ואלכסנדר ינאי כבשה וסיפחה לארץ יהודה (ולכבוד נצחון זה קבעו יום טוב ככתוב במגילת תענית). לאחר זמן נכבשה על ידי הרומאים, ובהמשך ניתנה להודוס על ידי אוגוסטוס קיסר, שחזר ושכללה, וקראה קיסריה על שם מיטיבו.

כאשר החלו הנציבים הרומיים לשלוט בארץ ישראל הפכו את קיסרי למרכזם האדמיניסטרטיבי, והעיר התפתחה במהירות רבה, כעיר בעלת צביון רומאי מובהק. באותה תקופה היו לא מעט יהודים בקיסריה, שחיו במתיחות עם סניניהם. בזמן מרד בר כוכבא היה בקיסריה הבסיס הראשי של הצבא הרומי. עם חורבן המקדש וירושלים, התבלטה קיסריה עוד יותר, ושימשה למעשה כבירת הארץ עד לכיבוש המוסלמי. במשך תקופת התלמוד חיו יהודים רבים בקיסריה, וביניהם חכמים כרי הושעיא ורי אבהו. העיר המשיכה להיות עיר חשובה ועשירה עד לחורבנה במאה השלוש עשרה למניינם.

השוהט

מקום שאין מחשבה פוסלת, כלומר, בחולין, שאין המחשבה פוסלת אלא בשתי עבודות, בשחיטה ובזריקה בלבד – אינו דין שלא יהא הכל הולך אלא אחר השוהט? ומעירים: תניא כוותיה [שנויה ברייתא כשישתון] של ר' יוחנן: השוהט את הבהמה במחשבה לזרוק דמה לעבודה זרה או להקטיר

מְקוֹם שְׁאִין מַחְשְׁבָה פּוֹסְלַת בַּחוּלִין, אֶלָּא בַּשְּׁתֵי עֲבוּדוֹת – אֵינּוּ דִּין שְׁלֹא יְהֵא הַכֹּל הוֹלֵךְ אַחַר הַשׁוֹחֵט?
תְּנִיא כְּוֹתִיָּה דְרַבִּי יוֹחָנָן:
הַשׁוֹחֵט אֶת הַבְּהֵמָה לְזָרוֹק חֲלָבָה לְעִבּוּדָה זָרָה – הֲרִי אִלוּ זִבְחֵי מִתִּים.
ומוסיפה הברייתא: אם שחטה תחילה סתם ואחר כך חישב עליה לזרוק דמה או להקטיר חלבה לעבודה זרה – זה היה מעשה בקיסרי ולא אמרו בה חכמים לא איסור ולא היתר.
וכטעם הדבר, אמר רב חסדא: לא אמרו בה איסור – משום כבודן דרבנן [של חכמים] במשנתנו, שלדעתם אין אומרים סתם מחשבת נכרי לעבודה זרה, ולכן שחיטתו שנעשתה בסתם – כשרה.
ולא אמרו בה היתר – משום כבודו של ר' אליעזר, שהוא סבור שסתם מחשבת נכרי לעבודה זרה.
ומקשים: ממאי [ממה] אתה מסיק מסקנה זו? דלמא [שמא] עד כאן לא שמענו כי קאמרי רבנן התם [ואומרים חכמים שם] במשנה, אלא במקרה דלא שמענא דחשיב [שלא שמענו אותו שהוא מחשב כלל] לשם עבודה זרה, אבל אהא [כאן] דשמענא דחשיב [שממענו אותו שהוא מחשב] לזרוק את דמה ולהקטיר את חלבה – הוכיח סופו על תחלתו שלכך התכוון גם בשעת השחיטה! אי נמי [או גם כן] אפשר לדחות מצד אחר: עד כאן לא שמענו כי קאמר [אומר] ר' אליעזר התם [שם] שהשחיטה אסורה אלא לגבי נכרי, ומשום שסתם מחשבת נכרי לעבודה זרה, אבל לגבי ישראל, שאין סתם מחשבתו לעבודה זרה, אינו אומר כן, ולשיטתו הוכיח סופו על תחלתו לא אמרינן [אין אנו אומרים] אלא אמר רב הושבי: לא אמרו בה היתר – משום כבודו של רבן שמעון בן גמליאל, הסבור שכלל אומרים אנו ש"הוכיח סופו על תחילתו". ושואלים:

הי [לאיזה] מדברי רבן שמעון בן גמליאל הוא מתכוון?
אילימא [אם אילימא] גיטין, דתנן [ששנינו במשנה]: אדם העומד למות ואמר לאנשים "כתבו גט לאשתי" – יכתבו ויתנו, למרות שלא ציווה במפורש שיתנו, מפני שבוודאי היתה כוונתו לכך.
אבל הבריא שאמר "כתבו גט לאשתי", הואיל ולא ציווה במפורש לחיתו לה – כותבים אבל אין נותנים לה, שאנו מניחים שרק רצה לשחק בה, ולא עשה אותם שליחים לכך.
ומעשה בבריא שאמר "כתבו גט לאשתי" וכתבו, ואחר כך עלה לגג ונפל ומת, אמר רבן שמעון בן גמליאל: אם מעצמו נפל, שהתאבד – הרי זה גט, ויתנוהו לה, מפני שמוכה שמפני שהתכוון למות ציווה לכתוב את הגט לאשתו, ואם הרוח דחתו [הפילה אותה] ועל ידי כך מת – אינו גט.
והוינן [והיינו נוטקים. מתקשים] בה: וכי מביאים מעשה לסתור את הדברים שנאמרו קודם? שהרי מתחילה נאמר סתם שאומרים אנו שרצה לשחק בה, ולא חילקו דבר! והסברנו כי חסורי מיחסרא והכי קתני [חסרה המשנה וכן היא שנויה]: אם הוכיח סופו על תחלתו, שידע או חשש שהוא עומד למות – הרי זה גט, ומעשה נמי [גם כן] בבריא שאמר "כתבו גט לאשתי", ועלה לגג ונפל ומת, ואמר רבן שמעון בן גמליאל בעניינו: אם מעצמו נפל –

לשחק נה, ולא נתמ חילוק דנדני!
ודילמא שאני התם – דקאמר צרישא "כתבו", ואיכא קצת הוכחה במחלה, ונפילתו גלויי מילתא בעלמא הוא, דהאי דאמר צרישא "כתבו" – על מנת ליתן קאמר.

לשחק נה, ולא נתמ חילוק דנדני!
ודילמא שאני התם – דקאמר צרישא "כתבו", ואיכא קצת הוכחה במחלה, ונפילתו גלויי מילתא בעלמא הוא, דהאי דאמר צרישא "כתבו" – על מנת ליתן קאמר.

על כרחך לא שרו רבנן אלא בזה מחשב וזה עובד. אבל

חולין

חולין – לענין עבודה זרה שאין מחשבה פוסלת בהן צארכע עבודות אלא בשנים, נשמיטה וזריקה.
דהני הוא דכתיבין: (שמות כג) "וזבח לאלהים יחרס", "כל אסין נספיהס מנס" (מהלים טו), אצל קנלה והולכה לא כמיז צהו.
והקטרה, אף על גב דשייכא בעבודה זרה, מיהו לאו עבודה היא לאפסודי צהמה משום הקטר חלצה לעבודה זרה, היכא דלא נשחטה ולא נזרק דמה לעבודה זרה, דהא אפילו צפנים לא מפסיל קרבן אס מישז על אכילת צשר צשעת הקטר חלצים.
ואחר כך חישב עליה – לזרוק דמה או להקטיר חלצה.
משום כבודן דרבנן – דאמרי: לא אמרינן סתם מחשבת נכרי לעבודה זרה.
והאי נמי, אף על גב דליגלאי מילתא דמשומד הוא, לא אמרינן: מסתמא כי שחטה צרישא – להכי שחטה, דסתם מחשבתו לעבודה זרה לא אמרינן.
אלא דלא שמעינא דחשיב – לא במחלה ולא צסוף.
אלא גבי נכרי – דצשעת שמיטה צחוקת גוי הוה.
אבל ישראל – כיון דהוי צחוקמו צשעת שמיטה.
הוכיח סופו לא אמרינן – דלמלא אחר השמיטה נכנס צו יצר הרע ונשמתו.
דרבן שמעון בן גמליאל – דאמר: הויכא סופו על מחלתו.
הבריא שאמר כתבו גט לאשתי – ולא אמר "כתבו ומנו", והלן לו.
רצה לשחק בה – שלא מפני צו למת לה גט לפוטרה מינא אס ימות, והפליגה דצגריס.
ואין אלו נעשין שלוחו לגרש, דהא לא אמר "תנו".
להכי נקט צריא, דלילו מסוכן – קיימא לן הלכה כצרי שמעון שזורי, דאמר: כותבין ונותנין, דתנן (גיטין סה.ג): צרשאזנה היו אומרים, היואל צקולר ואמר "כתבו גט לאשתי", אף על פי שלא אמר "תנו" – הרי אלו כותבים ונותנים, שמפני שהיה צהול על מיתתו לא הספיק לגמור דצריו.
ומזו לומר: אף המפרש והיואל צשיירא.
רבי שמעון שזורי אומר: אף המסוכן, ואמר רב מנחם: הלכה כצרי שמעון שזורי.
ונפל ומת – וכבר כתבו ונתנו העדים גט לאשמו.
אם מעצמו נפל – ודאי מחמלה היה דעתו לעלות וליפול, והוה ליה צהול כמסוכן.
מעשה לסתור – הא אמרת רישא: לנה

תוספות

מקום שאין מחשבה פוסלת בחולין אלא בשתי עבודות – פירש בקונטרס: בשחיטה ובזריקה דכתיב.
וקשה לרבינו יצחק בן אשר: דבזריקת דם לעבודה זרה לא מיתסר בשר, כדמוכח לקמן גבי הנהו טייעי דיהבי דיכרי לטבחי ישראל ואמרי לה: דמא ותרבא לדידן ובישרא לדידכו, ומסיק דצשרה, דהלכה כרבי יוסי דזה מחשב וזה עובד לא אמרינן, ובמה שזרקו דם לעבודה זרה אחרי כן לא חיישינן!
עוד תניא בהדיא בתוספתא: אם משחטה זרק דם לעבודה זרה והקטיר חלבה לעבודה זרה – זה היה מעשה בקיסרי ולא אמרו בה לא איסור ולא היתר.
והיינו משום שהוכיח סופו על תחלתו כדבסמוך, אבל בזריקה מיהא לא מיתסרא!
וצריך לומר: נהי דבהמה לא מיתסרא, דם מיהא איתסר.
עד כאן לא שרו רבנן אלא דלא שמעינן דחשיב – וללישא בתרא דלעיל, הכא, אותו עצמו ששחט זרק אחרי כן דם לעבודה זרה.

להורות כן במפורש.

לא אמרו בה איסור משום כבודן דרבנן שכשם שהם מכשירים כששוהט עבור הגוי, משום שלדעתם אין אומרים שסתם מחשבת גוי לעבודה זרה – הוא הדין לישראל ששחט, שלמרות שאחר כך עשה לשם עבודה זרה, ואם כן לכאורה משומד הוא – אין אומרים שמן הסתם היתה מחשבתו מתחילה לעבודה זרה (רש"י).

עד כאן לא קאמרי רבנן התם אלא דלא שמענא דחשיב והעירו בתוס' כי לפי ההסבר השני שהובא בגמרא למחלוקת ר' אליעזר ור' חכמים (לעיל לה.ב), שלדעת חכמים גם אם הגוי היה מחשב במפורש לעבודה זרה לא היה זה פוסל, יש לומר באופן אחר, שדווקא שם מכשירים חכמים מפני שלא הגוי שוחט, אבל כאן, שהשוהט הוא המחשב לעבודה זרה – אינם מכשירים.

לא אמרו בה היתר משום כבודו דרבן שמעון בן גמליאל וטעם הדבר שלא אמרו בה איסור, יש שפירשו – משום כבוד חכמים החולקים על רבן שמעון בן גמליאל.
שאף שלא מצאנו שם שחכמים חולקים עליו, אפשר להוכיח שאכן היו שחלקו עליו, וכפי שזמנו רש"י, שבענין מסוכן שאמר כתבו גט לאשתי, ר' שמעון שזורי הוא זה שתיוק שיכתבו ויתנו, ומשמע שמתחילה לא היו סבורים כן (ראיה).
ויש שפירשו שלא אמרו בה חכמים היתר משם כבוד עצמם, שלא היה נראה להם לאוסרה, מפני שדווקא בגוי יש לומר שהוכיח סופו על תחילתו, אבל ישראל שהוא רחוק מעבודה זרה, יש לומר שרק לאחר ששחט נכנס בו יצר הרע לעבודה זרה (רמב"ן).

אורח ההלכה

השוהט את הבהמה לזרוק דמה השוחט בהמה לשם עבדה זרה, אפילו לא חישב לעבודה בשחיטה זו, אלא חישב בשעת שחיטה לזרוק דמה או להקטיר חלבה לעבודה זרה – הרי זו שחיטה לעבודה זרה, ואסורה בהנאה.
כרי יוחנן.
(רמב"ם ספר קדושה הלכות שחיטה פ"ב ה"טו. שו"ע יו"ד ד, א.)
שחטה ואחר כך חישב עליה שחט בהמה סתם, ואחר כך חישב לזרוק דמה או להקטיר חלבה לעבודה זרה – הרי זה ספק שחיטה לעבודה זרה ואסורה.
ונחלקו האחרונים האם נאסרת רק באכילה או גם בהנאה (ראה באה"ט).
(רמב"ם שם ה"טו. שו"ע שם סעיף ב.)
הבריא שאמר כתבו גט לאשתי הבריא שאמר: כתבו גט לאשתי – הרי אלו כותבים ונותנים לבעל בידו, ואין נותנים לאשתו עד שיאמר להם ליתן לה.
ואם נתנו לה – אינו גט.
הרג עצמו מיד, כגון שהשליך עצמו מן הגג, או הפיל עצמו לים – הרי זה גט כשר, שסופו מעיד על תחילתו שדעתו היתה על מנת כן.
עלה לגג ודחתו הרוח ונפל ומת – אינו גט.
(רמב"ם הלכות גירושין פ"ב ה"ב–ה"ג. שו"ע אה"ע קמא, טו–זו.)

